Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	12 oktober 2021
Portefeuille(s)	prostitutiebeleid
Portefeuillehouder(s):	Femke Halsema
Behandeld door	OOV
Onderwerp	Voortgang verkenning Erotisch Centrum

Geachte leden van de gemeenteraad,

In het laatste raadsdebat over de toekomst van de binnenstad en van de raamprostitutie heeft het college toegezegd u te informeren over de marktconsultatie over de ontwikkeling van een Erotisch Centrum. U ontvangt hierbij de uitkomsten van de marktconsultatie. Het college trekt hieruit een aantal belangrijke conclusies en deelt deze graag met u in deze brief.

Zoals u weet verkent het college de mogelijkheid van een Erotisch Centrum met nieuwe werkplekken voor sekswerkers (raamwerkplekken en werkplekken voor sekswerkers die op andere wijze werven). Essentieel is dat in een Erotisch Centrum werkplekken zijn voor sekswerkers die nu onvoldoende in het vergunde circuit terecht kunnen of willen; werkplekken waar zij veilig kunnen werken in een kwalitatief hoogwaardig Erotisch Centrum met horeca en (erotisch) entertainment. Bij deze verkenning gelden de drie vaste uitgangspunten: het verbeteren van de positie van sekswerkers, tegengaan van ondermijning en vermindering van de overlast door de drukte op de Wallen.

Gelet op de uitkomsten van de marktconsultatie en gelet op maatschappelijke ontwikkelingen in brede zin rond seksualiteit en gender, wil het college daarbij dat het Erotisch Centrum een plaats kan zijn waar seksualiteit, erotiek, diversiteit en inclusiviteit wordt verwelkomd en gevierd. Dit wordt hierna verder toegelicht.

1. Uitkomsten marktconsultatie

In opdracht van het college is een voorlopig programma van eisen opgesteld[1] aan de hand van gesprekken met sekswerkers en exploitanten en de input uit een eerste marktverkenning door bureau SITE. Ook is een eerste fase locatieonderzoek verricht; daaruit volgde een voorlopige shortlist met gebieden (zie hierna paragraaf 2: 'locatieonderzoek').

[1] Zie de raadsbrief d.d. 3 november 2020. Het betreft onder meer: goede doorloop van bezoekers; veiligheid via centrale toegangen; hoge kwaliteit kamers; ruimten voor P&G, en overige instanties; huiskamers sekswerkers; goede toegang financiële dienstverlening (pinautomaat, afstortmogelijkheid); een vorm van betrokkenheid/inspraak sekswerkers; maximale inzet op anonimiteit bezoekers -in het onderzoek zal worden betrokken de optie van een besloten homoclub of een algemene club met aansluitende werkplekken naar Berlijns voorbeeld-; redelijke verhuurprijzen werkplekken.

Het is cruciaal de markt te betrekken bij de ontwikkeling van nieuwe werkplekken. Daarom zijn de voorlopige shortlist en het voorlopig programma van eisen (PvE) getoetst in een marktconsultatie. Deze marktconsultatie bestaat uit de volgende onderdelen:

a) een digitale consultatie via Tenderned met opvolgende gesprekken;
b) gesprekken met exploitanten en pandeigenaren op Wallen;
c) gesprekken met sekswerkers;
d) gesprekken met diverse marktpartijen, geïnteresseerden, betrokkenen.

In de bijlagen treft u verslagen van deze vier onderdelen.

De marktconsultatie levert belangrijke inzichten op in hoe partijen denken over het concept van een Erotisch Centrum (hierna: EC), de randvoorwaarden die daarvoor zouden moeten gelden, en welke criteria van belang zijn voor de geschiktheid van locaties. Een aantal partijen ziet kansen voor een EC en geeft aan mogelijk geïnteresseerd te zijn in deelname aan een toekomstige selectieprocedure, uiteraard afhankelijk van het PvE en de locatie. In het navolgende treft u per onderdeel een samenvatting van de uitkomsten.

a) Input via traject Tenderned

Zeven partijen hebben zich via Tenderned ingeschreven voor deze marktconsultatie[2]: van conceptontwikkelaar tot hoteleigenaar en van exploitant tot vastgoedspecialist.

Algemeen

Deelnemers adviseren: laat zien dat sekswerk echt bij de maatschappij hoort. Het gebouw kan een statement zijn van hoe Amsterdam tegen sekswerk aankijkt: door concept, kwaliteit gebouw en directe omgeving, inpassing in het stedelijk weefsel en de positie van sekswerkers. Ook wordt benadrukt dat er voldoende ruimte moet zijn voor inbreng van de te selecteren marktcombinatie. Daarnaast dient te worden gelet op de verhouding tussen een EC en ramen op de Wallen: vermindering van het aantal sekswerkplekken op de Wallen tijdens een transitie naar een EC kan een negatief effect hebben op de positie van sekswerkers.

Programma van Eisen

Er is steun voor brede functionaliteiten in een EC. Anonimiteit van de klant is belangrijk en brede functionaliteiten zijn daartoe een instrument ('als je er gezien wordt betekent dit niet per se dat je voor sekswerk komt'). Daarnaast zijn er ideeën voor het waarborgen van veiligheid van sekswerkers en de veiligheid in de omgeving.

Locaties

Vrijwel alle deelnemers vinden de volgende criteria van belang bij de keuze voor een locatie:

- multimodale bereikbaarheid en bereikbaarheid nood- en hulpdiensten;
- het EC moet onderdeel zijn van de stad/onderdeel van een gebiedsontwikkeling; sekswerk moet niet worden weggestopt op een afgelegen plek;
- functiemenging (nabijheid van andere functies) in het beoogde gebied kan ervoor zorgen dat een EC minder de overhand heeft.

[2] Het betreft hier uitdrukkelijk geen aanbesteding

De gebieden op de shortlist zijn met de deelnemers besproken en de genoemde voor- en nadelen van de gebieden zijn geïnventariseerd. In paragraaf 2 worden de vervolgstappen van het locatieonderzoek toegelicht.

b) Gesprekken met exploitanten en pandeigenaren Wallen

In gesprekken hebben zes (grote) exploitanten en twee pandeigenaren hun mening gegeven (zie bijlage 3). In hoofdlijn geven zij aan dat de problematiek op de Wallen wordt veroorzaakt door het gedrag van een specifieke groep met name dronken bezoekers en drugsdealers; betere handhaving moet de oplossing bieden. Verder biedt een EC met 100 werkplekken, waarvan een deel ramen en een deel niet-ramen, slechts plek aan een klein deel van de zeer diverse en grote groep sekswerkers die momenteel in het vergunde en onvergunde circuit werken. Vermindering van het aantal werkplekken op de Wallen vormt, zo geven zij aan, een risico voor de positie van de sekswerker, omdat dit kan leiden tot afhankelijkheid van een beperkter aantal exploitanten. Ook kan een vermindering van het aantal ramen op de Wallen volgens hen leiden tot een concentratie van de drukte bij de resterende ramen.

c) Gesprekken met sekswerkers

Uiteraard is met sekswerkers gesproken over een EC. Met een grote verscheidenheid aan sekswerkers (in gender, personen uit de LHBTIQ+ gemeenschap, raam-, club-, escortbranche, en onvergunde sector) zijn diverse gesprekken gevoerd en het beeld dat daaruit volgt is zeer gevarieerd.
Veel raamsekswerkers benadrukken dat zij tevreden zijn met hun huidige werkplek op de Wallen, gelet op de grote aanloop van klandizie en de sociale controle/ gevoel van veiligheid dat zij ervaren doordat zij hun werk kunnen uitoefenen omringd door allerlei andere functies; dat biedt een zekere anonimiteit. Een verplaatsing naar elders zien zij niet als een verbetering. De discussie over raamprostitutie op de Wallen leidt tot onzekerheid.
Tegelijkertijd geeft een deel van de sekswerkers aan (waaronder mannelijke-/ transpersoon-sekswerkers, en meer algemeen: een deel van de sekswerkers die nu onvergund werken en deels sekswerkers die nu vergund werken) dat een EC voor hen een verbetering kan vormen. Daarbij gelden dan wel belangrijke voorwaarden zoals -onder meer- het waarborgen van anonimiteit klanten, redelijke huurprijzen, kwaliteit, voldoende klandizie, (sociale) veiligheid etc.
Deze belangrijke punten zijn betrokken in het voorlopig programma van eisen. In een te ontwikkelen alternatief moeten juist ook kansen worden geboden aan diegenen die nu niet goed terecht kunnen op de bestaande vergunde werkplekken.
Sekswerkers benadrukken ook dat een EC geen oplossing is voor alle problemen die sekswerkers ervaren bij hun werkzaamheden; een EC kan dus niet op alle fronten leiden tot een verbetering van hun maatschappelijke positie. Een deel van de sekswerkers geeft daarnaast aan dat zij graag meer verschillende legale seksplekken in de stad willen.

Het college neemt uiteraard de genoemde zorgpunten uit de marktconsultatie mee in de verdere uitwerking van het EC. Het college beseft daarbij terdege dat een EC niet alle (groepen) sekswerkers kan faciliteren. Dat komt deels door de specifieke wensen van sekswerkers en hun klanten, en ook door de voorgenomen schaal van het EC: circa 100 werkplekken; dit terwijl er veel grotere aantallen werken in het onvergunde circuit. Daarbij zijn er ook sekswerkers die mogelijk wel zouden willen werken in een legale werkplek in een EC maar daarin geen keuzevrijheid hebben

bij gebrek aan verblijfsvergunning, een afhankelijkheid van facilitators/uitbuiters etc. Het EC zal dus geen plek kunnen bieden aan onder meer alle sekswerkers uit het onvergunde circuit. Wel biedt het EC een belangrijke keuzemogelijkheid, met name ook aan hen die nu onvoldoende terecht kunnen in het vergunde circuit.

Voor die sekswerkers die niet in het vergunde circuit kunnen of willen werken -of dat nu in een EC is of elders- geldt dat vanuit het integrale prostitutiebeleid voortdurend wordt gekeken naar overige mogelijkheden tot verbetering. Het college verwijst in dat kader ook naar de vorige brieven inzake prostitutiebeleid, waarin is toegelicht hoe vanuit de gemeente, in samenwerking met alle partners, op diverse onderdelen wordt gewerkt aan verbeteringen voor sekswerkers. Aan sekswerkers die in een ongewenste positie verkeren van afhankelijkheid van facilitators/ uitbuiting blijft het college ook volop inzetten op tegengaan van misstanden, en zorgaanbod vanuit P&G292.

d) Gesprekken diverse betrokkenen en geïnteresseerden

Naast de marktconsultatie via Tenderned zijn er ook gesprekken gevoerd met personen die zich via andere weg bij de gemeente meldden of met wie de gemeente zelf contact heeft gezocht. Dit betreft ondernemers (vastgoed, investeerder, hotelbranche, leisure, seksbranche), partijen/ personen uit het veld van LHBTIQ+, educatie, cultuur. Allen spreken een voorkeur uit voor een brede opzet van het EC. Een aantal van hen ziet in het EC een kans om een statement te maken over de positie van erotiek in de maatschappij ("Erotiek is van iedereen"). Ook wordt benadrukt dat het belangrijk is de LHBTIQ+ gemeenschap te betrekken. Men geeft aan dat met een grootse en brede opzet een chique uitstraling kan worden gecreëerd en een hoger segment in de markt wordt aangesproken. Onder meer: toevoegen van hoogwaardige horeca en een diversiteit aan erotische en niet erotische functies, cultuur en educatie. Voorbeelden zijn onder meer een burlesque club, een erotisch museum en expositieruimten. Die verbreding leidt ook tot meer anonimiteit van klanten: 'je kunt er ook gewoon heen zonder klant te zijn'. De drie locatiecriteria die uit het Tenderned-traject volgen worden onderschreven.

<u>Erotisch Centrum als centrum van erotiek, seksualiteit en inclusiviteit</u>

Het college is verheugd over de waardevolle resultaten van de marktconsultatie waaruit blijkt dat verschillende partijen graag willen meedenken over een EC. Er zijn vele inspirerende ideeën opgehaald die verder richting geven aan de uitwerking van het Programma van Eisen en het locatieonderzoek. Daarbij bieden de resultaten van de marktconsultatie kansen voor een breed en hoogwaardig opgezet EC waarin erotiek en seksualiteit op een positieve wijze worden belicht en een verbinding wordt gelegd met de cultuursector. Het college onderschrijft daarbij in het bijzonder het belang van het betrekken van de LHBTIQ+ gemeenschap bij de verdere ontwikkeling van een EC. In een opiniestuk in het Parool stond onlangs dat de stad een rosse buurt verdient om trots op te zijn. Dat is ook de inzet van het college voor het EC.
Mede gelet op maatschappelijke ontwikkelingen in brede zin rond seksualiteit, erotiek en gender, wil het college dat het EC een plek kan zijn waar een positieve brede verbinding wordt gelegd tussen seksualiteit, erotiek en cultuur, en waar diversiteit wordt verwelkomd en gevierd.

Dat betekent dat het college in de vervolgfase nog verder wil inzetten op een EC met een brede functionaliteit. Het gaat dan om een combinatie van horeca die een divers publiek trekt (geen

'zuip-toerisme') en divers erotisch en niet erotisch entertainment. Gelet op de input vanuit sekswerkers wordt ook gekeken naar de mogelijkheden voor een gemixt hetero/ gay nachtclub waar sekswerkers klanten kunnen werven. Het college zet ook in op ruimte voor cultuur. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een theater met een brede programmering; dat kan erotisch zijn, maar (juist) ook niet erotisch, bijvoorbeeld muziek. Ook wordt gezocht naar inpasbaarheid van educatie en cultuur (dat kan in alle breedte worden bezien, een educatief centrum, een plek voor debat, wellicht atelierwoningen). Daarbij wordt gedacht aan ruimten die voor meerdere functies gebruikt kunnen worden, om zo het gebruik van een EC in de dag, avond en nacht in goede balans te krijgen.
Het college ziet hierin meer kansen voor verschillende groepen sekswerkers, meer kans op het aanspreken van zeer diverse groepen bezoekers zowel voor de avond als voor de dag en daarmee ook meer interesse bij investeerders, en meer kansen op een goede verbinding met stad en de buurt. In het vervolgonderzoek zal hier dan ook verder op worden ingezet.
Het college gaat daarbij verder in gesprek met marktpartijen en betrokkenen over het vormgeven van een EC. Het is tenslotte aan de markt om een EC te realiseren en te exploiteren.

Relatie met Wallen
Uit de marktconsultatie volgt dat de interesse van de markt in ontwikkeling van/ werken in een EC een relatie heeft met het aantal ramen op de Wallen. Dit sluit aan bij het standpunt van het college in de raadsbrief van 3 november 2020: om een te ontwikkelen alternatieve locatie een werkelijke kans van slagen te geven en daarmee effect te sorteren op alle doelstellingen inzake de raamprostitutie Wallen/Singel (verbeteren positie sekswerkers, verminderen drukte en overlast Wallen en tegengaan ondermijning) is het noodzakelijk de keuze te maken voor een wezenlijke vermindering van het aantal ramen op de Wallen. Het college heeft daarom aangegeven in te willen zetten op het realiseren van nieuwe werkplekken in een EC en het sluiten van een wezenlijk aantal ramen op de Wallen. Daarbij geldt zoals bekend als uitgangspunt: niet minder veilige, vergunde plekken in de stad.

Het college richt zich in deze fase op het verkennende onderzoek naar het EC. Het onderzoek naar een wezenlijke vermindering van het aantal ramen is voor een latere fase. Zoals besproken in het laatste raadsdebat zal het college de komende periode de ontwikkeling monitoren van de toeristenbranche en de seksbranche -tijdens en na opheffing van de Covidmaatregelen- in onderlinge samenhang met de resultaten van de maatregelen uit de Aanpak Binnenstad.

2. Stand van zaken locatieonderzoek
De gemeente heeft vorig jaar op basis van de door de raad vastgestelde doelen en uitgangspunten een *eerste fase locatieonderzoek* uitgevoerd naar mogelijke gebieden buiten het centrum waar een EC zou kunnen worden ontwikkeld. Er is in deze eerste fase met name gekeken naar (multimodale) bereikbaarheid, ontwikkelkansen en naar mogelijk geschikte locaties in het gebied.

Uit dit onderzoek is een voorlopige shortlist gekomen, dit zijn veelal transformatiegebieden die in ontwikkeling zijn[3]. Volgens de laatste stand van zaken is dit de voorlopige shortlist:

1. Amstel III
2. Arenapoort
3. Sloterdijk 2 Zuid
4. Sloterdijk 2 Noord
5. Zuid/RAI
6. Eenhoorngebied
7. Het watergebied van Amsterdam

Op verzoek van de raad is toegevoegd:

8. nieuwbouw-gebied Haven-Stad

Vervolg locatieonderzoek
Binnen deze acht gebieden voert de gemeente op dit moment een verdiepend locatieonderzoek uit naar deze gebieden en daarbinnen concrete, kansrijke locaties. De uitkomsten van de marktconsultatie en de input van de sekswerkers en exploitanten worden hierin ook meegenomen.
In eerste instantie worden op basis van planologische criteria binnen de gebieden een aantal (ruimtelijk) geschikte locaties in beeld gebracht. Dit kunnen nieuwbouwlocaties zijn, maar ook te transformeren locaties. Dit gebeurt op basis van ruimtelijke criteria zoals inpasbaarheid van het voorlopige programma van eisen, bereikbaarheid, stedelijkheid, functiemenging, veiligheid en planologisch kader. Vervolgens worden er ruimtelijke, sociaal-maatschappelijke en vastgoedcriteria zoals fysieke inpasbaarheid, sociale draagkracht, eigendomssituatie en financiële consequenties opgesteld.
Aan deze criteria wordt komende periode gewerkt. Het college vindt het belangrijk uw raad bij elke stap mee te nemen en daarom zullen de uitgewerkte locatiecriteria aan u worden voorgelegd.

Aan de hand van de vastgestelde criteria zullen vervolgens de specifieke locaties zorgvuldig worden getoetst. Zo wordt zichtbaar wat goede en minder goede locaties zijn voor inpassing van het EC. Lopende het locatieonderzoek is het overigens mogelijk dat een locatie in beeld komt die niet in één van de acht kansrijke gebieden valt. Deze locaties worden aan de lijst toegevoegd en op dezelfde manier gescoord. Zo wordt stapsgewijs toegewerkt naar een voorkeurslocatie.
Deze voorkeurslocatie zal -met de bijbehorende onderbouwing- aan uw raad worden voorgelegd. Na vaststelling van de voorkeurslocatie zal een participatietraject worden doorlopen met alle betrokkenen bij die locatie, om het EC zo optimaal mogelijk in te passen.

Eind 2021 legt het college de locatiecriteria aan de raad voor op basis waarvan de kansrijke locaties worden getoetst. In 2022 volgt besluitvorming over de voorkeurslocatie. Daarna start het participatietraject over de beste inpassing van het EC. Vervolgens start het proces om ontwikkelende marktpartijen te selecteren, en het proces van ontwikkeling bouwplan en planologische procedures.

[3] Zie raadsbrief van 3 november 2020 voor de achtergrond van de totstandkoming van deze voorlopige shortlist.

3. Relatie met aanpak Binnenstad

Voor het verbeteren van de leefbaarheid in de binnenstad blijft een integrale aanpak van het grootste belang, zeker nu het toerisme weer aantrekt na opheffing van veel (internationale en nationale) beperkingen wegens Covid-19. Er is niet één specifieke branche of oorzaak aan te wijzen voor de ingewikkelde gestapelde problematiek in het Centrum. Zoals geschetst in eerdere raadsbrieven[4] gaat het om een samenhangend pakket aan maatregelen die elkaar versterken en die uiteindelijk zullen moeten leiden tot een transformatie van de binnenstad. Met een grotere rol voor en zichtbaarheid van het culturele aanbod, meer sociale cohesie, versterking van de woonfunctie en een gezond en divers economisch aanbod met vernieuwende initiatieven.
In het bijzonder op de Wallen is de gestapelde problematiek goed zichtbaar. In dat kader wordt een brede Wallenbijeenkomst georganiseerd op 27 oktober 2021. Verdere informatie hierover volgt op korte termijn.

Tot slot

Met de marktconsultatie is een waardevolle stap genomen richting het realiseren van een EC. Het college heeft het vertrouwen dat samen met de raad en de stad verder kan worden gewerkt naar een breed EC waarin velen een plek kunnen vinden in hun beleving van erotiek, seks, seksuele identiteit en cultuur. Het college wil zich daar onverminderd voor inzetten en kijkt uit naar een volgende gedachtewisseling met uw raad.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Femke Halsema
Burgemeester

Bijlagen

1. Verslag Marktconsultatie via Tenderned
2. Verslag gesprekken sekswerkers
3. Verslag exploitanten en pandeigenaren
4. Samenvatting losse gesprekken ondernemers

[4] Brief d.d. 17 december 2021 (Uitvoeringsprogramma aanpak binnenstad); brief d.d. 28 april 2021 (Voortgangsbrief Aanpak Binnenstad, met als bijlagen Marktconsultatie en Planning maatregelen Binnenstad); brief d.d. 9 juni 2021 (Tussentijdse raadsbrief aanpak binnenstad terugkeer drukte)